

DOI: <https://doi.org/10.31392/NZ-npu-148.2020.06>

УДК 316.346.32-053.9

Каркач А. В.

ЦИФРОВА РЕСОЦІАЛІЗАЦІЯ ЛІТНІХ ЛЮДЕЙ В УМОВАХ ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ЦЕНТРУ СОЦІАЛЬНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ

Сьогодні інформаційних технологій та програмного забезпечення спонукає суспільство завжди прискорюватися, щоб дізнатися більше й не відставати від науково-технічного прогресу. За таких умов найвразливішими є люди “третього” віку, які без соціального обслуговування та отримання освітніх послуг не в змозі самостійно оволодіти масивом інноваційних знань, зокрема е-технологій. У сучасних реаліях проблема ресоціалізації літніх людей набуває в світі не просто актуального характеру, а й стає критерієм оцінки цивілізованості країни, ефективності реалізації принципів соціально орієнтованої держави.

У статті здійснено характеристику й визначено особливості впливу механізмів цифрової ресоціалізації на особистість у літньому віці в освітньому середовищі Університету третього віку територіального центру соціального обслуговування (надання соціальних послуг). Представлено різні підходи до механізмів цифровізації, обґрунтовано значення Університету третього віку як інституту цифрової ресоціалізації слухачів літнього віку. Визначено адаптивність освітнього середовища Університету третього віку як ресоціалізуючого простору.

Зокрема, основним мотивом для опанування цифровими технологіями літніми людьми є пізнавальний, пов'язаний з отриманням нових знань про сервісні можливості, нових людей, онлайн актуальної інформації про суспільно-політичні процеси в країні та регіоні тощо. Слухачі університету досить вимогливо ставляться до методології навчання, вправ та практичних завдань, їхньої відповідності тематиці заняття, що вимагає від викладачів особливої уваги до вибору засобів навчання. Дослідження дає змогу виокремити серед літніх людей низку груп за рівнем користування е-технологіями: соціальні інноватори, активні користувачі, пасивні користувачі, консервативні користувачі.

Ключові слова: цифровізація, діджиталізація, ресоціалізація, умови цифрової ресоціалізації, соціалізація, механізми цифровізації, освітнє середовище університету третього віку, фактори ресоціалізуючого впливу цифровізації.

Сучасні цифрові технології радикально змінюють економіку, спосіб життя в цілому. Вони надають нову якість суспільному та особистому життю, як відкриваючи нові можливості, так і одночасно породжуючи нові виклики. Слід відзначити, що цифровізація зачіпає зміст освіти та її організацію.

Інформаційне суспільство викликає трансформацію соціальної структури, перегляд зразків соціальної дії і стереотипів поведінки, стратегій і тактик пристосування. Сьогодні все більшого значення набуває вивчення впливу цифровізації (діджиталізації) на соціальну структуру суспільства. Під впливом прискореного поширення інформаційних технологій трансформуються всі сфери життєдіяльності суспільства: праця і зайнятість, культура і дозвілля, сфера управління, охорона здоров'я, і, звісно, освіта [10].

На сучасному етапі розвитку українського суспільства, яке є демографічно старіючим, освіта літніх людей набула особливого значення, її

важлива роль полягає у ресоціалізації літніх людей: зміні ціннісно-нормативної системи діяльності та радикально новому сприйнятті реальності [8]. Наразі знання основ персонального комп'ютера, Е-технологій у наші дні стають необхідною умовою для орієнтації в інформаційному потоці та успішної ресоціалізації та адаптації літньої людини у сучасному суспільстві, подолання цифрової нерівності (англ. – digital inequality [13]), включення в глобальні інформаційні потоки (англ. – digital inclusion [17]). Опанування літніми людьми новими технологіями також зумовлене мотивами афіліації, самореалізації, співпраці, пізнавальними та рекреаційними мотивами [15].

Проблеми теорії й методики соціальної та соціально-педагогічної роботи з різними групами населення висвітлені в працях: О. В. Безпалько, Р. Х. Вайноли, І. Д. Звереві, А. Й. Капської, О. Г. Карпенко, Л. І. Міщик, С. В. Савченка, С. Я. Харченка, Н. М. Чернухи та ін.; питанням адаптації особистості присвячені праці В. С. Агєєва, І. В. Бичко, І. В. Бойченко, В. П. Войтенка, Н. Ф. Дементьєвої, І. І. Жук, В. В. Фролькіса, Е. Я. Штернберга та ін.; проблеми людей похилого віку вивчали К. Вишневсько-Рошковська, Ш. А. Надіршвілі, Ю. Р. Мацкевич, І. В. Мацько, В. С. Микольченко, Х. О. Порсева та ін.; у дослідженнях Л. В. Бороздіної, В. П. Войтенка, Т. З. Козлової, О. М. Молчанової, О. П. Щотки й інших науковців розкриваються рівні та передумови адаптації літніх людей при входженні в нове середовище, особливості самооцінки в пізньому віці та питання соціально-психологічної допомоги в період старіння. Дослідженню соціального середовища, в якому відбувається процес адаптації особистості, присвячені праці А. М. Бондаренко, А. І. Кавалерова та ін.

Ефективне існування людини в суспільстві, яке базується на знаннях (компетенціях), вимагає реалізації принципу навчання упродовж усього життя. Незважаючи на наявні розвідки з проблематики адаптації людей похилого віку, очевидним є дефіцит праць з виявлення специфіки цифрової ресоціалізації літніх людей в умовах територіального центру соціального обслуговування. На тлі здобутків сучасної соціальної роботи за межами уваги вітчизняних науковців залишено соціально-демографічну групу літніх людей як ресоціалізантів цифровими технологіями та їх соціокультурну детермінацію, що значно актуалізує предмет дослідження у даній статті.

Мета статті – визначити особливості педагогічної технологізації освітнього процесу та проаналізувати досвід цифрової ресоціалізації літніх людей у навчальному процесі Університету третього віку на базі територіального центру соціального обслуговування (надання соціальних послуг).

Сьогодні інформаційних технологій та програмного забезпечення спонукає суспільство завжди прискорюватися, щоб дізнатися більше й не відставати від науково-технічного прогресу. За таких умов найвразливішими є люди “третього” віку, які без соціального обслуговування та отримання освітніх послуг не в змозі самостійно оволодіти масивом інноваційних знань, зокрема е-технологій [2].

У сучасних реаліях проблема ресоціалізації літніх людей набуває в світі

не просто актуального характеру, а й стає критерієм оцінки цивілізованості країни, ефективності реалізації принципів соціально орієнтованої держави.

Університет третього віку, за твердженням М. Житинської, “можна вважати досить успішним проектом освіти дорослих, забезпечуючи можливість літнім людям бути безпосередніми учасниками ряду заходів, пов’язаних з добробутом у подальшому житті” [4, с. 131-140]. Слід відзначити, що організація освітнього простору в таких університетах повинна виходити з концепцій геррагогіки (науки про соціально-педагогічні технології освіти літніх людей). Дослідження засвідчують, що ключові відмінності між традиційною педагогікою і геррагогікою включають надання “можливості для слухачів літнього віку самостійно встановлювати навчальну програму і вчитися за допомогою особистісно-значущих дій” [12, р. 4-10].

До специфічних рис геррагогічної технологізації освітнього процесу науковці відносять наступні:

– навчання повинно мати на меті надання навичок та ресурсів, що підтримують особисту незалежність. Тому корисні, практичні результати повинні бути висвітлені перед початком курсу навчання, адже будь-які поставлені завдання мають важливе значення для літніх слухачів. Задовolenня, цікавість, пошук інформації та бажання спілкування – типові маршрути до навчання у літньому віці;

– необхідна різноманітність методів навчання, а не покладання на тривалі словесні висловлювання. Життєво важливим є гнучкий міждисциплінарний підхід, який відповідає потребам присутніх слухачів.

– соціальні працівники (викладачі) повинні прагнути до виразного фокусування на темі, обмежуючи кількість представлених ідей. Слід уникати невідповідних або надмірно відволікаючих понять;

– замість класичної навчальної дисципліни чи навичок навчання соціальним працівникам (викладачам) слід стимулювати залучення до тепла, позитивних коментарів, схвалення та заохочення;

– для виконання завдань літнім слухачам може знадобитися більше часу, ніж для молодих людей. Вони також можуть бажати неодноразово повертатися до завдання, поки їм не буде комфортно. Приклади слід регулярно та часто підкріплювати, використовуючи різні контексти, щоб дати слухачам літнього віку якомога більше можливостей зрозуміти поняття;

– минулий досвід літніх слухачів може бути корисним для обґрунтування їх розуміння. Соціальні працівники (викладачі) повинні прагнути переглянути конкретні навички, які дозволяють кожному слухачеві по-своєму бути творчим, спираючись на свій особистий життєвий досвід. Важливо також переглянути інформацію, яка, можливо, була вивчена у минулому (наприклад, у школі), але вона не використовувалася протягом певного часу [14].

Отже, належним чином організована освіта людей похилого віку має виступати як “засобом соціального захисту і психологічної стабільності, так і способом інтеграції у соціум, і розглядатися як активна діяльність, спрямована на самореалізацію особистості, її ресоціалізацію” [5, с. 76-90].

Ресоціалізація може зачіпати будь-якого індивіда, оскільки розвиток особистості протягом усього життя у суспільстві не йде тільки по висхідній. Для нормального функціонування індивіда у суспільстві можуть бути затребувані знання, вміння, навички, якими він не володіє, що актуалізує процес ресоціалізації у літньому віці на новому життєвому етапі [9].

Дослідження, висновки якого покладені у основу статті, проводилося в територіальному центрі соціального обслуговування (надання соціальних послуг) Подільського району м.Полтави протягом вересня 2018 – травня 2019 року. Для збору даних використано метод заочного анкетування, оскільки ця форма опитування має перевагу – дозволяє респондентам ретельно обдумувати свої відповіді, не обмежує їх у часі.

Вибірковою сукупністю були літні люди у віці 60-82 роки, які є слухачами факультету інформаційних технологій Університету третього віку при територіальному центрі соціального обслуговування (надання соціальних послуг). Загальна кількість респондентів дослідження – 180 осіб; з них: 60-65 річних – 46%, у віці 66-70 років – 41%, 71-75 річних було 9% і 76-82 років – 4% респондентів.

Будь-яка діяльність завжди пов'язана з соціальними (зокрема і інформаційними) потребами індивіда. “Що спонукало Вас обрати навчання на факультеті інформаційних технологій?”, – таке запитання було поставлено респондентам. Відповіді дозволили нам визначити мотиви щодо цифрової ресоціалізації у літньому віці: ділова мотивація характерна для 9% респондентів. Цей мотив визначає спрямованість на пошук конкретної інформації, контактів та взаємодії з певною людиною тощо. Рекреаційний мотив як визначальний обрали 39%. Основна сфера їх інтересів – культурно-дозвіллева діяльність засобами е-технологій. Комунікативній мотивації віддали свою перевагу 26% респондентів. Учасники цієї групи стверджують, що цифрові технології дозволяють долати комунікативний дефіцит, що виникає у повсякденному житті літньої людини. Респонденти відзначають, що цифровізація сприяє розвитку особистості при роботі з е-ресурсами (англ. – “e-resources”), виникає відчуття включеності в глобальний інформаційний процес.

Самоствердження є необхідним аспектом активності будь-якої людини, особливо у похилому віці [6], що реалізує сутнісні властивості людської особистості. Саме на це вказали 29% респондентів, визначивши мотивацію самоствердження як визначальний мотиваційний детермінант самоствердження. Оскільки цифрові технології надають нових комунікативних та пізнавальних можливостей, можемо припустити, що досліджуваний тип самоствердження пов'язаний з різними феноменами спілкування (пошуком референтної групи, ідентифікацією з її цінностями і можливістю самовираження в ній).

Мотивація афіліації проявляється в прагненні 41% опитаних знайти в е-спільноті референтну групу, прийняти її цінності, знайти своє місце в цій групі. Мотивацію співробітництва – корпоративний мотив – як спонукальний визначили 59% слухачів Університету третього віку. Мотивація

співробітництва, що виявляється як прагнення допомогти іншим користувачам, часто є способом збільшення власного авторитету, досягнення визнання компетентності і майстерності у літньому віці. Це підтверджується поєднанням цього мотиву з мотивом афіліації, зреалізований в почутті причетності до інтелектуальної та інформаційної еліти сучасного суспільства.

Мотивація самореалізації та розвитку особистості є визначальною для 52% респондентів. Користувачі розглядають цифрові технології як спосіб прояву і розвитку власних інтелектуальних і творчих можливостей, відзначають наявність самоствердження і комунікативного мотиву.

Превалююча кількість респондентів (81%) найвагомішою мотивацією вказали пізнавальну. Цей мотив пов'язаний з отриманням нових знань. Предметом пізнання є нові сервісні можливості, гіпертекстова інформація, нові люди, ідеї і думки, візуальні і слухові образи. Вказані відповіді респондентів підтверджують результати інших досліджень, що в умовах Університету третього віку відбувається формування адаптивного середовища життєдіяльності людини літнього віку [3].

Проведене опитування виявило, що основними мотивами надання переваг е-сервісам у літньому віці респонденти вважають: доступність інформації у сфері особистих інтересів (4,87), можливість проводити час в он-лайн спілкуванні у соціальних мережах (3,52), можливість участі у різноманітних форумах (3,27), онлайн отримання актуальної інформації про суспільно-політичні процеси в країні та регіоні (4,92), перегляд фільмів та серіалів у зручний час (3,67), отримання он-лайн консультацій різного характеру (3,42), можливість отримання посиленої надомної роботи (3,11), можливість проведення онлайн дій (оплати, запиту інформації тощо) (1,89) тощо. (Середні бали розраховувались відповідно до 5-бальної шкали Лайкерта, де: 1 означає “зовсім не користуюся” і 5 – “завжди користуюся”).

Враховуючи, що “онлайн соціальні послуги набувають дедалі більшого поширення” [10, с. 119-121] дослідники та експерти з питань соціальної роботи звертають увагу на існування “цифрового розшарування” (англ. – digital divide) [16]. Проведене нами дослідження показало, що за рівнем користування е-технологіями літніх людей можна розподілити на чотири умовні групи: соціальні інноватори, активні користувачі, пасивні користувачі, консервативні користувачі.

Одним з найбільш ефективних напрямків використання можливостей цифрових технологій у ресоціалізації клієнтів територіального центру є навчання з використання технологій мобільного зв'язку, Інтернету, електронної комерції – взаємодії з інтернет-магазинами, електронного уряду, що забезпечують взаємодію населення з органами влади, з організаціями житлово-комунальної сфери, транспорту тощо, а також використання цифрових пристроїв, що забезпечують можливість користування вказаними технологіями.

Оцінка літніми слухачами окремих факторів, що впливають на процес навчання цифровим технологіям та на умови ресоціалізації літніх слухачів Університету третього віку територіального центру соціального

обслуговування наведено у таблиці 1. У цілому всі чинники отримали середню оцінку вище 4, найвищі бали мають такі чинники як “Експлуатація технічних носіїв” (4,83), “Придатність методології навчання, вправ та практичних завдань тематиці заняття” (4,83) та “Можливість практичного використання отриманих знань з цифрових технологій” (4,79).

Таблиця 1

**Оцінка літніми слухачами факторів,
що впливають на процес навчання цифровим технологіям**
(Середні бали розраховувались відповідно до 5-бальної шкали Лайкерта, де:
1 означає “дуже погано” і 5 – “відмінно”)

<i>Узагальнені відповіді на запитання за підрозділами</i>	<i>Оцінка</i>
<i>Соціальні працівники – викладачі</i>	
Педагогічне підхід до слухачів	4,42
Зрозумілість та узгодженість у наданні матеріалу	4,25
Увага до особистісних запитів та ставленні до слухачів	4,69
<i>Зміст навчальних занять</i>	
Отримана інформація корисна	4,45
Матеріали та посібники досить доречні і корисні у навчанні	4,09
Придатність методології навчання, вправ та практичних завдань тематиці заняття	4,83
<i>Організація освітнього процесу та навчальне приладдя</i>	
Якість інформації та увага до запитів слухачів	4,05
Ефективність у вирішенні конфліктів, якщо такі мали місце	4,3
Експлуатація технічних носіїв	4,83
Придатність та пристосованість навчальних кімнат для практичних та теоретичних занять	4,3
<i>Формат та тривалість навчальних занять</i>	
Розклад занять	4,58
Тривалість навчальних занять	4,27
<i>Спеціалізація щодо навичок роботи з цифровими технологіями</i>	
Корисність отриманих знань з е-технологій	4,59
Можливість практичного використання отриманих знань з цифрових технологій	4,79

Соціальна роль цифрової ресоціалізації транслюється через її внесок у підвищення якості життя людини. Застосування е-технологій можна вважати однією з актуальних проблем соціальної роботи із літніми людьми. Це вимагає від соціальних працівників використання герагогічних освітніх технологій, які спираються на життєвий досвід слухачів, гнучкий міждисциплінарний підхід, враховують бажання спілкуватись, фізіологічні вікові особливості тощо. сприяють формуванню адаптивного середовища життєдіяльності людини літнього віку, що має ресоціалізаційний характер.

Проведене на базі територіального центру соціального обслуговування (надання соціальних послуг) Подільського району м. Полтави дослідження серед слухачів факультету інформаційних технологій Університету третього віку виявило, що основним мотивом для опанування цифровими технологіями літніми людьми є пізнавальний, пов'язаний з отриманням нових знань про

сервісні можливості, нових людей, онлайн актуальної інформації про суспільно-політичні процеси в країні та регіоні тощо. Слухачі університету досить вимогливо ставляться до методології навчання, вправ та практичних завдань, їхньої відповідності тематиці заняття, що вимагає від викладачів особливої уваги до вибору засобів навчання.

Дослідження дає змогу виокремити серед літніх людей низку груп за рівнем користування е-технологіями: соціальні інноватори, активні користувачі, пасивні користувачі, консервативні користувачі. Хоча на тепер немає єдиної думки щодо обсягу чи впливу цифрового розшарування на процес ресоціалізації у літньому віці, що може бути перспективою подальших досліджень.

Використана література:

1. Трифаніна Л., Вайнола Р. Роль інформації в сучасному суспільстві. *Людина, культура, техніка в новому тисячолітті* : матеріали XVII Міжнар. наук.-практ. конф. (19-20.04.2016). Харків : НАУ імені М. Жуковського "ХАР", 2016. С. 32-33.
2. Безпалько О. В. До питання про структуру та функції соціально-педагогічної діяльності. *Практична психологія та соціальна робота*. 2000. № 5. С. 12-14.
3. Житинська М. О. Освітнє середовище для людей похилого віку: перспективи та можливості розвитку в Україні. *Соціальна робота в Україні: теорія і практика*. 2014. № 3-4. С. 12-19.
4. Житинська М. О. Соціально-педагогічне середовище університету третього віку як чинник формування життєдіяльності людей похилого віку. *Соціальна робота в Україні: теорія і практика*. 2016. № 1-2. С. 131-140.
5. Каркач А. В. Університет третього віку: соціокультурні детермінанти споживання освітніх послуг літніми людьми. *Соціальні технології: Актуальні проблеми теорії та практики*. 2016. Вип. 71. С. 76-90.
6. Коленіченко Т. І. Особливості адаптації людини похилого віку до умов нового соціального середовища. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. Серія 11 : Соціологія. Соціальна робота. Соціальна педагогіка. Управління. 2013. Вип. 16, ч. 1. С. 64-71.
7. Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80>.
8. Про впровадження соціально-педагогічної послуги "Університет третього віку": Наказ Міністерства праці та соціальної політики України від 25.08.2011 № 326. URL: <http://document.ua/pro-vprovodzhennja-socialnopedagogichnoyi-poslugi-universitdoc72450.html>.
9. Сагун І. Г. Основи геррагогії. Черкаси : ЧДТУ, 2011. 119 с.
10. Семигіна Т. В. Он-лайн технології у практичній соціальній роботі. *Інтернет-освіта-наука-2016* : Десята між нар. наук.-практ. конф. ІОН-2016, 11-14 жовтня, 2016. Вінниця : ВНТУ, 2016. С. 119-121.
11. Amaro F., Gil H. The "info-(ex/in)-clusion" of the elderly people: Remarks for the present and for the future. *Proceedings of ED-MEDIA 2011* : World Conference on Educational Multimedia, Hypermedia & Telecommunications / Ed. by T. Bastiaens, M. Ebner. Lisbon: AACE, 2011 (AACE). P. 1024-1030.
12. Battersby D. From andragogy to geragogy. *Journal of Educational Gerontology*. 1987. Vol. 2(1). P. 4-10.
13. Hechavarría L. M. S. E-Inclusion and Public Libraries: A Literature Review. *Qualitative and Quantitative Methods in Libraries*. 2017. Vol. 1. P. 111-127.
14. John M. T. Geragogy: A theory for teaching the elderly. New York : Routledge, 1988. 168 p.
15. Lee E.-K. O., Kim D.-H. Bridging the Digital Divide for Older Adults via Intergenerational Mentor-Up. *Research on Social Work Practice*. 2019. Vol. 29(7). P. 786-795.
16. Lypez Segun F. et al. An Intergenerational Information and Communications Technology Learning Project to Improve Digital Skills: User Satisfaction Evaluation. *JMIR Aging*. 2019. Vol. 2(2). DOI: 10.2196/13939.
17. Verdegem P. Social Media for Digital and Social Inclusion: Challenges for Information Society 2.0 Research & Policies. *TripleC*. 2011. Vol. 9 (1). DOI: <https://doi.org/10.31269/triplec.v9i1.225>.

References:

- [1] Trifanina L., Vainola R. (2016) Rol informatsii v suchasnomu suspilstvi. *Liudyna, kultura, tekhnika v novomu tysiacholitti* : materialy XVIIIV Mizhnar. nauk.-prakt. konf. (19-20.04.2016). Kharkiv : NAU imeni M. Zhukovskoho "KhAP". S. 32-33.
- [2] Bezpalko O. V. (2000) Do pytannia pro strukturu ta funktsii sotsialno-pedahohichnoi diialnosti. *Praktychna psykholohiia ta sotsialna robota*. № 5. S. 12-14.
- [3] Zhytynska M. O. (2014) Osvitnie seredovyshe dlia liudei pokhyloho viku: perspektyvy ta mozhlyvosti rozvytku v Ukraini. *Sotsialna robota v Ukraini: teoriia i praktyka*. № 3-4. S. 12-19.
- [4] Zhytynska M. O. (2016) Sotsialno-pedahohichne seredovyshe universytetu tretogo viku yak chynnyk formuvannia zhyttiediialnosti liudei pokhyloho viku. *Sotsialna robota v Ukraini: teoriia i praktyka*. № 1-2. S. 131-140.
- [5] Karkach A. V. (2016) Universytet tretogo viku: sotsiokulturni determinanty spozhyvannia osvitych posluh litnimy liudmy. *Sotsialni tekhnologii: Aktualni problemy teorii ta praktyky*. Vyp. 71. S. 76-90.
- [6] Kolenichenko T. I. (2013) Osoblyvosti adaptatsii liudyny pokhyloho viku do umov novoho sotsialnoho seredovyscha. *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova*. Seriya 11 : Sotsiologhiia. Sotsialna robota. Sotsialna pedahohika. Upravlinnia. Vyp. 16, ch. 1. S. 64-71.
- [7] Kontseptsii rozvytku tsyfrovoi ekonomiky ta suspilstva Ukrainy na 2018–2020 roky. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80>.
- [8] Pro vprovadzhennia sotsialno-pedahohichnoi posluhy "Universytet tretogo viku": Nakaz Ministerstva pratsi ta sotsialnoi polityky Ukrainy vid 25.08.2011 № 326. URL: <http://document.ua/provprovadzhennja-socialnopedahogichnoyi-poslugi-universitdoc72450.html>.
- [9] Sahun I. H. (2011) Osnovy herahohiky. Cherkasy : ChDTU. 119 s.
- [10] Semyhina T. V. (2016) On-lain tekhnologii u praktychnii sotsialnii roboti. Internet-osvita-nauka-2016 : Desiata mizh nar. nauk.-prakt. konf. ION-2016, 11-14 zhovtnia, 2016. Vinnytsia : VNTU. S. 119-121.
- [11] Amaro F., Gil H. (2011) The "info-(ex/in)-clusion" of the elderly people: Remarks for the present and for the future. *Proceedings of ED-MEDIA 2011* : World Conference on Educational Multimedia, Hypermedia & Telecommunications / Ed. by T. Bastiaens, M. Ebner. Lisbon : AACE, (AACE). P. 1024-1030.
- [12] Battersby D. (1987) From andragogy to geragogy. *Journal of Educational Gerontology*. Vol. 2 (1). P. 4-10.
- [13] Hechavarria L. M. S. (2017) E-Inclusion and Public Libraries: A Literature Review. *Qualitative and Quantitative Methods in Libraries*. Vol. 1. P. 111-127.
- [14] John M. T. (1988) Geragogy: A theory for teaching the elderly. New York : Routledge. 168 p.
- [15] Lee E.-K. O., Kim D.-H. (2019) Bridging the Digital Divide for Older Adults via Intergenerational Mentor-Up. *Research on Social Work Practice*. Vol. 29 (7). P. 786-795.
- [16] Lypez Segun F. et al. (2019) An Intergenerational Information and Communications Technology Learning Project to Improve Digital Skills: User Satisfaction Evaluation. *JMIR Aging*. Vol. 2(2). DOI: 10.2196/13939.
- [17] Verdegem P. (2011) Social Media for Digital and Social Inclusion: Challenges for Information Society 2.0 Research & Policies. *TripleC*. Vol. 9 (1). DOI: <https://doi.org/10.31269/triplec.v9i1.225>.

КАРКАЧ А. В. Цифровая ресоциализация людей преклонного возраста в условиях территориального центра социального обслуживания.

Сегодня информационные технологии и программное обеспечение побуждает общество всегда ускоряться, чтобы узнать больше и не отставать от научно-технического прогресса. При таких условиях наиболее уязвимы люди «третьего» возраста, которые без социального обслуживания и получения образовательных услуг не в состоянии самостоятельно овладеть массивом инновационных знаний, в частности е-технологий. В современных реалиях проблема ресоциализации пожилых людей приобретает в мире не просто актуальный характер, но и становится критерием оценки цивилизованности страны, эффективности реализации принципов социально ориентированного государства.

В статье осуществлена характеристика и определены особенности влияния механизмов цифровой ресоциализации на личность в пожилом возрасте в образовательной среде Университета третьего возраста территориального центра социального обслуживания

(предоставления социальных услуг). Рассмотрены различные подходы к механизмам цифровизации, обосновано значение Университета третьего возраста как института цифровой ресоциализации слушателей преклонного возраста. Определена адаптивность образовательной среды Университета третьего возраста как ресоциализирующего пространства.

В частности, основным мотивом для овладения цифровыми технологиями пожилыми людьми является познавательный, связанный с получением новых знаний о сервисных возможностях, новых людях, онлайн актуальной информации об общественно-политических процессах в стране и регионе. Слушатели университета достаточно требовательно относятся к методологии обучения, упражнениям и практическим задачам, их соответствию тематике занятия, требующей от преподавателей особого внимания к выбору средств обучения. Исследование позволяет выделить среди пожилых людей ряд групп по уровню пользования e-технологиями: социальные инноваторы, активные пользователи, пассивные пользователи, консервативные пользователи.

Ключевые слова: цифровизация, диджитализация, ресоциализация, условия цифровой ресоциализации, социализация, механизмы цифровизации, образовательная среда Университета третьего возраста, факторы ресоциализирующего воздействия цифровизации.

KARKACH A. Digital resocialization of the elderly people in the territorial center for social services conditions.

Today's information technology and software encourages society to always accelerate to learn more and keep up with scientific and technological progress. Under such conditions, the most vulnerable are people of the "third" age, who without social services and educational services are not able to master the array of innovative knowledge, including e-technology. In modern realities, the problem of resocialization of the elderly is not only relevant in the world, but also becomes a criterion for assessing the civilization of the country, the effectiveness of the implementation of the principles of socially oriented state.

In the article the characteristics and peculiarities of socialization mechanisms of influence on the individual student in the educational environment of higher education. Submitted different classification approaches to identify and study the mechanisms of socialization. Grounded value higher educational institution as an institution of socialization of students. The essence of the educational environment of higher education institution which as socialize space. Characterized social factors that influence the educational environment of higher educational institution on the individual student.

In particular, the main motive for the acquisition of digital technology by older people is cognitive, associated with the acquisition of new knowledge about service opportunities, new people, online relevant information about socio-political processes in the country and region, and so on. University students are quite demanding on the teaching methodology, exercises and practical tasks, their relevance to the subject of the lesson, which requires teachers to pay special attention to the choice of teaching aids. The study makes it possible to distinguish among the elderly a number of groups by level of use of e-technologies: social innovators, active users, passive users, conservative users.

Keywords: socialization, socialization conditions, factors of socialization, mechanisms of socialization, educational environment of the university, socialize factors which influence.